

fogott. A részirtokok egy osztatlan közössé lőnek egybefoglalva, melynek terményeiben a birtokosok előbbi javaikkal aránylag részesültek.

A közbirtokok igazgatása egy, az egyetemes gyűlés által 6 évre választott igazgatóra (Vorstand) bízatik. Minden község „Haubergen“-ei — egészet képezve — 18—20 évi vágásokra osztvák. A vágás — irtvány — néha eladatik, a jövedelem pedig a jogosítottak közt osztatik föl az őket megillető részletek szerint. Mások pedig használat végett lebotolják s kötegekbe rakják, mire aztán sors által leszen elhatározva, az egyes közbirtokosra minő illetmény esik. A tölgy kérgét rendszerint lehántják, s cserfát nyernek. Májusban a fa levágatik; a talaj fölületét földhányják, halmokba rakják s augusztus hó folytán leperzselik; a hamuba pedig rozstot vetnek, melyet egy év múlva nagy elővigyázattal, nehogy a törzsek kis új hajtásai kárt szenvedjenek, learatják. A talaj ilykép jól meg levén tisztítva s forgatva, fiatal oltványokat ültetnek. A rozstot az új hajtások alatt buja fű követi. Négy évvel utóbb juhok, valamivel később már teheneik legeltetésére alkalmazható.

A „Haubergen“ ilykép lassankint cserhéjat, tűzifát, rozstot s fűvet szolgáltatnak. A nyers termék jövedelme az említett 18 év alatt hectareként 900 ferra, évenként tehát 50 ferra rug; a tiszta jövedelem pedig körülbelül 24 ferra, ami igen jelentékeny, annyival inkább, mert e számolásban a legelő mibe sincs váve. A „Haubergen“ szervezete, mint látjuk, igen hasonlít valamely névtelen társasághoz. És Siegen lakossága igen meg van elégedve e helyzetével, míg másrésztől érdekes tanulmányt szolgáltatnak; mert a jövő demokrata társadalmáson hasonló intézkedések fogantatására leendő utalva, hogy végre egyesíthesse a mindenki által megszerezhető tulajdon előnyeit azon előnyökkel, melyeket a gépek nagy mérvű alkalmazása nyújt.

Siegen kerületben szintoly öntözési rendszer dívik, mint Lombardiában s Valence környékén. A hegyekről aláömlő vizet gátak és zsilipek segítségével fölfogják, mi által mozd-erejüket a völgyekben szétosztva bázorokkal köztik; a vizet azután egy főcsatorna veszi föl, s kisebb egyenközü csatornák segítségével a réteknek bocsátja. A berendezés, minden hectare után, 1800 fc; igaz, hogy a termény is roppant; rámegegy 1200 kilogrammos szénára, melynek értéke legkevesebb 800 fc. A fő-öntözés őszzsel megy végbe: tavasszal az első, s nyáron a második kaszálás előtt újból megáztatják a rétet. 1 hectare ára 10—1100 fc., s 400 fcon bérbevehető. A csatornák föntartási költségeit a község viseli, az érdekelték által kinevezett igazgatóság alatt. E jelenség elég világosan mutatja, minő hasznat hajthat középkerüli talaj is, föltéve, hogy az ember-erőnek célszerű tevékenységi tér van kiszabva Siegennek gyakorlati gazdasági intézete is van, melynek tanulói kénytelenek ily rétek művelését vezetni, kik aztán Németországban igen keresettek. Westfália éjszaki részében s majd egész Hannoverában a földművelés még a legkezdetelegesebb. A fölület $\frac{1}{3}$ -át tartárka boritá, míg mainap csak $\frac{1}{4}$ -ét. A föld alsóbb rétegét vastartalmu anyagok képezik, melyek a víz beszívargását akadályozván, gátolják egyszersmind a fák növéset, míg a fűvet csipőssé, savanyuvá teszik. Egyéb-ként a németországi „Plagenwirthschaft“ dívik. A kopár föld felső részét eltávolítják, mely kisebb mennyiségben televényföldet tartalmaz, azután barmok alá alkalmazzák, hol trágyává képződik, mi által a művelés alatti földek termékenységét föntartani, ellenben a hitványabb talaj földét pótolni képesek. 30 éven át rozstot vetnek belé, koronkint kevés bürgonyát s tartárkát. A művelés alatti terület-részek e s c h nevet viselnek; s újabb földek alkalmazása folytán mintegy fensikot képez. A marhák ellen földhányások és cserjékkel beültetett árok védi. Az e s c h-én elegy földet, a város többi részes lakosával együtt, művelők használnak. Csak nem rég is divatos volt az ugynevezett „Flurzvang“, mely szerént a művelők kötelezve valának ugyanegy időben vetni és aratni, hogy így a nyájját a tarlóra lehessen bocsátani. Most, hogy ezen akadályok eltűntek, igen különbözők a művelési módok. Kelet-Frizzonban ismét találkozunk, e szokásokat; de az e s c h itt már g e e s t vagy g a s t nevet visel.

(Folytatása következik.)

Párisi levelek.

(A „Magyarország és a nagy világ“ ered. levele.)

Ily nemzetközi kiállításoknak, minő a jelenlegi párisi, legkiválóbb érdemök az, hogy a világot ipar, művészet, közgazdaság, közműveltség tekintetében fél

századdal tolják mindig előre. Az emberek összejönnek, mindegyik elhozza magával verejtékeinek gyümölcsét, bemutatja a valósággá lett eszmét, a realizált agyremet, melyért egy század előtt Charentonba vitték volna a merész halandót, aztán közösen megbámulják, megdicsérik, elsajátítják a titkot, aztán elviszik magukkal a világ minden tájaira és az emberiség csak azon veszi észre magát, hogy ismét emeltebb fővel jár, mint csak két év előtt is.

Az ember természetében fekszik, hogy mindennek előtt az idegenszerű vonja magára figyelmét. Leggyakrabban megtörténik ez az emberrel Párisban. Mikor már negyedszer, hatodsor barangolta össze a kiállítási palota óriási boltiveit, órák hosszáig időzött a dühöngő gépek, vagy a finom művészetek termékei előtt megnézett épületeket, diszümveket, ékszereket mindent, jóformán csak akkor veszi észre, hogy a sok idegenszerű tárgy közt eddig föl nem tűnt előtte a szintén nem kevésbé fontos, sőt bizonyos helyi viszonyokat tekintve a kiállítás többi pontjainál sokkal figyelemre méltóbb része a gazdasági kiállítások. Egy képet vesznek t. olvasóink mai számunkhoz mellékelve, mely egy a párisi világkiállításon képviselt mintagazdaságot ábrázol. Egyszerű csendéleti kép, mely büszke paripái, simára kefélt, tiszta tehenei, csipogó csirkéi és bégető gazdag gyapjujú birkáival könnyen az alföldi gazdag rónáira varázsolja az embert. Az Avenue d'Europeben, mely az Ecole militaire felé vezet, ennek felső végén találjuk a francia gazdasági eszközöket, s a mezőgazdaság körébe vágó tárgyak kiállítását, melynek legtökéletesebben utánzótt pontját mai képünk sikerülten tükrözi vissza. Lépjünk be ez épületbe. Balról a tejes kamra van föllállítva, előtte csinos asztal és székek, melyek körül csinos Szajna melléki francia menyecske sürgölődik, váltig kínálva a mintatejet azon látogatóknak, kik az ilyes gyengéd természetű italokat a narcoticusaknál többre becsülik. Jobbról fekszik a bérlő lakása, ki épen falujabeli szomszédainak beszélgeti a világkiállítás csodáit. Mindjárt a tejes kamra mellett van a tyukistálló tojasköltő gépezetével és az egész kis telep bejárásával szemben a kerek, szalmával befödött tehénistálló, melynek nyitott oldalairól nehéz függönyök lógnak le, és tartják vissza az esős napfényt és az esőt. Itt körülbelül tizenkét darab tehén van kiállítva, Franciaország különböző leggyönyörűbb állatfajait képviselve. E fészter háttérében van a gyöngytyukok ketrece, ezek mögött aztán a juh és disznóalak, melynek lakóit mindennap ujjakkal váltják föl, hogy lehetőleg minden fajt bemutathassanak a látogató közönségnek. Közvetlenül a marhaistálló mellett van a madárház, melyben összevissza sétálnak, ugrálnak, csipognak, kiabálnak, veszekednek a legkülönbözőbb szárnyasok. A takarmánymetsző gépek e kis telepnek egészen eredeti szint kölcsönöznek. Valóban, az egész oly tökéletes miniatűr kiadása a mintagazdaságnak, hogy a különösen gazdasági szempontot mellőzve tisztán szemgyönyörködtetési célból is kifizeti a fáradságot közelebből megtekinteni e sok érdekes dolgot.

A török szultán fogadja a fővárosi üdvözlő küldöttséget.

(Képpel a 387. lapon.)

A fővárosi nép, daczára annak, hogy a szultán csaknem kilencz órakor érkezett a budai, ez alkalomra földiszített kikötőbe, holott már 7—8 óra között kellett volna a „Rudolf“ gőzösnek megérkeznie, nemcsak békés türelemmel várta be a Nagyur megjööttét, de a Duna két partja hosszában a legszivesebb éljenekkel is üdvözlé a p a d i s á h t. Ez éljenekben a becsülés és tisztelet azon hangjai törtek elő Buda-Pest lakóinak szívéből, melyeket az emlékezet és hála parancsolt még azon időtől, midőn a mostani szultán elődje, Abdul Medsid, oly testvéries szeretettel fogadta negyvenkilenczben menekültjeinket.

A kikötő virágokkal és lámpákkal volt díszítve s a parton egy katonai zenekar játszott a török himnust, miután a Gellért ágyui elharsogák üdvölvéseiket s a fölékesített közös kikötőt.

Mindenki várta, hogy a szultán ki fog lépni a partra, de mindenki csalódott, mert a Korán tiltja, hogy az igazhitű Mozlim elhagyja napnyugta után azon helyet, a hova megérkezett, és Abdul-Asis Khán, igazhitű és vallásos ember.

Az éljenek harsogására a szultán azonban megjelent a hajó fedélzetén Fuad basával és gyönyörű keleti kíséretével, amely hogy valóban gyönyörű, csak másnap győződünk meg róla, midőn napfény mellett láthattuk őket ott a fedélzeten, hol a testvérvárosok tisztelgő küldöttsége, Szentkirályi Mór főpolgármester elnökelete alatt a reggeli órákban megjelent.

Képünk azon jelenetet ábrázolja midőn a szultán hallgatja az elfogadott küldöttség üdvözlő beszédét, melyet — az arab és török nyelveken kívül mást nem értvén, — tolmács által magyaráztatott meg magának, s arra a tolmácssal igen kegyesen válaszolt.

III-ik Napoleon császár és Eugenie császárné.

(Képpel a 390. lapon.)

Egy pillantást e képre, s nem hiszszük, hogy találkoznék valaki, a ki azonnal rá ne ismerne Franciaország császárára.

Napoleon Lajosról nehéz feladat életrajzot írni; ő maga írta meg saját élettörténetét azon eseményekben, melyek már második évtizede foglalkoztatják a világot. Az ő élete, működése annyira nyilvános, hogy nincs oly nap, melyen a világ valamennyi politikával foglalkozó hirlapja, ne szolgálhatna egy egy adattal élettörténetéhez. A mi pedig kora ifjusága óta, midőn még szerény körülmények között, mint iskolamester, egész a hatalom tetőpontjáig lefolyt magánéletet illeti, erről is annyit és annyi változatban irtak már könyvek és lapok, hogy e nagy férfi minden szál hajára tellenek belőlök egy külön életirat.

Ki mint hadvezér, mint diplomata és uralkodó oly nagy nevet szerzett magának, annyira le bírta kötni a világ bámulatát, ki irodalmi munkálkodása által is feltűnt, az a családéletben is — mint mondják — a legjobb apa és férj.

A bájos Eugenie császárné, mint egyszerű grófnő lépett a trón bitorára, hol szívósága és bájai által még folyvást uralkodik.

Meg vagyunk győződve, hogy t. olvasóink már sokféle alakban látták lerajzolva ez uralkodó párt, de ez arcképek, melyet lapunk mai száma hoz, ez előtt alig pár hóval levett kitűnő párisi fényképek után van rajzolva, s hisszük, hogy a császári pár e hiven talált arcképét szívesen veendik.

Az Aggteleki barlang.

(Képpel a 394. lapon.)

Tagadhatatlan, hogy a természettudományok népszerűsítésére hazánkban, s annak fejlődésére a legnagyobb hivatással bir a magyar királyi természettudományi társulat, mely e nemes céljának elérése tekintetéből kezdeményezé az ugynevezett „Természettudósok“ gyűlését Magyarország különböző vidékein évenként megtartani.

Ez évben természettudományilag Magyarország egyik legnevezetesebb pontján a szépfekvésű Gömör-megye fővárosában Rimaszombaton tartják a fennevezett gyűlést.

Hogy miért nevezzük Gömörmegyét a természettudományok szempontjából nevezetesnek, azt mindenki fogja tudni, ha megemlítjük, hogy Európa egyik legkitűnőbb, legnagyobb szerű barlangja, az Aggteleki barlang itt fekszik, mely mig főtárgyul szolgál a tudósoknak egyrészt, másrésztől, rendkívüliségénél fogva — a legkellemesebb kirándulási hely.

Ha az Aggteleki barlangot leakarnók írni tüzetesen, természettani csodáival együtt, köteteket kellene teleírunk, mely nekünk, hirlapíróknak nem levén föladatunk — a tudósokra bizzuk azt.

Mindamellet is kedves kötelességet vélünk teljesíteni olvasóinkkal szemközt, hogy épen most, midőn Rimaszombaton a „Természettudósok“ tartják ez évi nagygyűléset, melynek egyik programja az Aggteleki barlang megsemlélése is: ez óriási barlang hű látképét nyújtjuk lapunkban.

A természet csodái e roppant földalatti űrben a legnagyobb izléssel vannak alkotva. Mindenütt csillogó csepegő kövek, ezer meg ezer alakzatban, melyek bámulatos képződésekben egy egy századév művei. Majd csörgedező patakok szakgatják meg a barlang belsejét, hol oly össze-vissza kuszálódnak a természet öncsinálta utai, hogy csak a legbiztosabb utmutató kíséretében merjen elindulni az idegen, ha nem akarja magát azon veszélynek kitenni, hogy többé vissza nem térhet.

Képünk hiven tünteti fel a barlang bejáratát, mely fogalmat adhat az egész nagyszerűségéről. Bár csak természettudósaink közül vállalkoznék valaki az egész barlang leírására geológiai és más szempontból is, hogy e csodás hely hű és szakavatott leírását bírhatná a magyar olvasó közönség.

Olajfestvény után rajzolta Szemlér.

AZ AGGTELEKI BARLANG.